

Sygn. akt III AUa 317/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	Beata Górską Jolanta Hawryszko

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 stycznia 2021 r. w S.

sprawy M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 1 lipca 2020 r., sygn. akt VI U 2496/19

1. prostuje oznaczenie przedmiotu sporu w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zamiast „o wysokość emerytury” wpisuje „o zwrot nienależnie pobranego świadczenia”,
2. oddala apelację.

Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka	Beata Górską
-------------------	------------------	--------------

Sygn. akt III AUa 317/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 października 2019 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zobowiązał M. P. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 do 31 lipca 2019 r. w kwocie 1.197,14 zł. Organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczona pobrała nienależnie świadczenie za okres od 1 do 31 lipca 2019 r. po zmarłym w dniu 17 czerwca 2019 r. S. P.. Ubezpieczoną obciąża obowiązek zwrotu należności, gdyż pobrała nienależne świadczenie za miesiąc następujący po miesiącu zgonu S. P..

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona, domagając się jej zmiany i umorzenia obowiązku zwrotu świadczenia emerytalnego za zmarłego S. P.. Wskazała, iż nie była świadoma, że świadczenie to było nienależne.

Organ rentowy został poinformowany o śmierci S. P., nadto dostała informację, że świadczenie będzie wypłacone, była więc przekonana, że są to właściwie wypłacone pieniądze. Ubezpieczona wskazała, iż znajduje się w ciężkiej sytuacji finansowej, jej emeryturę zajmuje komornik, pozostałą część przeznacza na zakup leków, które musi stale przyjmować, reszta pieniędzy zostaje na opłatę rachunków i bardzo skromne przeżycie, jej obecna sytuacja finansowa nie pozwala na zwrócenie takiej kwoty, gdyż pozbawiłoby to ją środków do życia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując dotychczasową argumentację.

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2020 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie oraz wnioski M. P. o umorzenie kwoty nienależnie pobranego świadczenia – zawarty w piśmie z dnia 15 października 2019 roku stanowiącym odwołanie od decyzji z 1 października 2019 roku nr (...) – przekazał organowi rentowemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S. w celu rozpoznania i wydania decyzji.

Na podstawie poczynionych ustaleń faktycznych Sąd I instancji uznał, że w przedmiotowej sprawie zachodzi sytuacja wskazana w art. 138 ust. 3 w/w ustawy. S. P., który przed śmiercią był uprawniony do świadczenia emerytalnego, zmarł 17 czerwca 2019 r., natomiast organ rentowy już po jego śmierci przekazał świadczenie za lipiec 2019 r. na wspólny rachunek bankowy zmarłego i M. P.. A zatem odwołująca pobrała, już po śmierci S. P. jako osoba niewskazana w decyzji ZUS nienależne świadczenie, przesłane przez Zakład na rzecz zmarłego, za lipiec 2019 r. w kwocie 1.197,14 zł. Natomiast bez znaczenia dla oceny prawidłowości decyzji organu rentowego jest fakt znajdowania się w trudnej sytuacji materialnej przez ubezpieczoną. Argumenty te mogą być brane pod uwagę przy rozpoznawaniu wniosku o umorzenie lub rozłożenie nienależnie pobranych świadczeń na raty. W sprawie dotyczącej obowiązku zwrotu i przesądzenia czy świadczenie było pobrane nienależnie nie mają żadnego znaczenia.

Ubezpieczona powyższy wyrok zaskarżyła w całości, wnosząc o jego uchylenie. W uzasadnieniu wskazała, że jej sytuacja materialna nie zmieniła się. To nie ubezpieczona popełniła błąd, bowiem organ rentowy błędnie wypłacił świadczenie. Została przez urzędnika poinformowana, że zostanie jej wypłacone świadczenie po śmierci S. P., była więc pewna, że wypłacone pieniądze są jej należne.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy zachodzi podstawa prawna z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2020.53 j.t.) do żądania zwrotu od M. P. kwoty pobranej tytułem emerytury S. P. za lipiec 2019 r., a w szczególności, czy świadczenie to stanowi nienależnie pobrane świadczenie, o którym mowa w art. 138 ust. 2 albo 3 ustawy emerytalnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował przepis art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej uznając, że wnioskodawczyni jest zobowiązana do zwrotu świadczenia, które zostało wypłacone na wspólny rachunek po śmierci S. P.. Przepis art. 101 pkt 2 ustawy emerytalnej reguluje powyższą kwestię określając, że prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej. S. P. zmarł 17 czerwca 2019 r., a zatem czerwiec jest miesiącem, w którym ustało to prawo i konsekwentnie – wstrzymanie wypłaty następuje od następnego miesiąca, czyli od lipca. Organ rentowy nie wiedząc o śmierci świadczeniobiorcy (do 16 lipca 2019r.) przekazał na rachunek bankowy świadczenie za lipiec, czyli za miesiąc następujący po miesiącu w którym ustało prawo.

Zgodnie z przepisem art. 136a ust. 2 ustawy emerytalnej, w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista. Wpłata nastąpiła na rachunek bankowy wspólny świadczeniobiorcy i wnioskodawczyni i jest to równoznaczne z wypłaceniem świadczenia innej osobie w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym za nienależnie pobrane

świadczenia w rozumieniu art. 138 ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego innej osobie niż wskazana w decyzji tego organu. Do zwrotu takich świadczeń jest wówczas zobowiązana osoba, która je pobrała. Zważywszy na fakt, że termin wypłaty przysługującego S. P. świadczenia przypadła na 25 dzień każdego miesiąca, należy stwierdzić, że ubezpieczona miała dużo czasu na poinformowanie organu rentowego o jego śmierci, jeszcze przed wypłatą świadczenia za lipiec.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny uznał, że wskazana w zaskarżonej decyzji kwota emerytury S. P. za lipiec 2019 r. została pobrana przez osobę niewskazaną w decyzji organu rentowego, a wypłata nastąpiła wskutek okoliczności niezależnych od organu rentowego, w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej.

Powszechnie wiadomo, iż świadczenie emerytalne przysługuje do śmierci osoby pobierającej to świadczenie. Zatem ubezpieczona, powinna niezwłocznie po śmierci S. P. zgłosić się do organu rentowego i poinformować o zaistniałej okoliczności.

Sąd Okręgowy w komparycji zaskarżonego wyroku omyłkowo oznaczył przedmiot sporu wskazując, że sprawa dotyczy wysokości emerytury. Przywracając treści orzeczenia rzeczywistą wolę składu sądującego w pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny w punkcie 1 w oparciu o art. 350 k.p.c. dokonał sprostowania wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 1 lipca 2020 r. (sygn. akt VI U 2496/19).

Mając na uwadze przedstawioną argumentację, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej.

Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka	Beata Górka
-------------------	------------------	-------------